

Policajci čekaju

Policajci čekaju na stepenicama. Vlažno je jutro. Gledam gore i vidim da su, dok sam bio odsutan, staru Pravdu očistili parom. Ona ima novi bodež i tas koji se sijaju i bele kao sneg. Skela je još tu. Nekoliko ljudi koje poznajem hodaju unaokolo u dobrim odelima, razgovaraju s advokatima, prihvataju dobre savete. Imaju zabrinut izraz lica misleći da je možda bolje izgledati kao krivac. Vidim kako neko, za koga mislim da je Miko, izlazi iz stare juvelirnice. Primećujem da mu se ukus po pitanju garderobe pokvario, a onda se prisećam da je on mrtav. Jedan Bejker taksi se zaustavlja, ali iz njega izlazi samo jedna žena. Plaća vožnju. Mislim da i nju znam. Išao sam prema ulazu u dvoranu kada sam ugledao dva čoveka na vrhu stepenica. Mršavi mi se osmehuje.

Vidi, vidi, kaže.

Kako ste? Pitam ja. O čemu se radi?

Pitali smo se da li ćeš se pojaviti.

Ovo ne bih propustio ni za šta na svetu.

Kako starateljstvo?

Sjajno.

Sada je viđam svakog vikenda. Sredio sam se, znate na šta mislim?

Čovek sa imetkom.

Ovo je Irska, kažem ja, imovina je važna.

Oni su se zgedali. Debeli je brdo od čoveka. Otvara pajkanske pesnice i bespomoćno ih podiže. Kaže mi da se svi uzdaju u mene. Cela jedinica. Mogu da vidim momke u plavom kako u stanici čekaju ishod. A onda se pronese glas. On je dobar. Neće nas izneveriti. Spontani aplauz. Govori mi da pružim dobar jasan dokaz i da ne dozvolim da me branilac optuženog isprovocira. Kaže mi da jednostavno treba da kažem istinu i da se uzdržim od ljutnje. Pita me da li se nekada molim. Odaje mi veliku pajkansku tajnu da se on često kratko pomoli pre nego što ode da svedoči. To mu smiruje živce. A onda mi ponovo kaže da se oni uzdaju u mene, ali da imaju DNK tako da su izgledi dobri. DNK je „strašna” stvar, kaže, ti to znaš isto kao i ja.

Onaj momak, onaj što ga ne poznajem, puši. Uvlači duboko, ko bi pomislio da ima toliko mesta za dim, i naglo izbacuje. Nokti su mu smeđe boje kao nagoreli papir.

A onda stiže Pet Bejker. Na sebi ima trodelno odelo. Pogledao me je i video sam da je nameravao da sa mnom mirno proćaska dok nije video moje društvo, nas trojica ga posmatramo, smišljamo zaveru protiv njega. To nam je bilo zajedničko.

Tako on, umesto da priđe, maše. Ja se ne pomeram, ali imam osećaj kao da jurim preko stepenica i padam preko njega kao anđeo smrti. Uzdram se u svoj bes. Osećam njegov težak strah koji se grči kao nepoznati mišić. Debeli mi stavlja ruku na mišku.

Smiri se, sinko.

Vidim kako se advokat Peta Bejkera rukuje s njim i kako zajedno ulaze kroz velika drvena vrata. Izgleda da se magla podiže, slabo sunce je iznenada zasijalo iznad mog desnog ramena i jutro je već malo toplije. Saobraćaj postaje glasniji,

kao da je neko pojačao ton. Čujem kako u nekim kolima, dok čekaju da se promeni svetlo, svira radio.

Preko puta ulice na merdevinama stoji čovek u belom radnom odelu i lepi veliki poster prelazeći četkom preko njega, možda reklamu za *smirnov* votku. Vidim nešto što liči na milion pacova u redu za luna park. Ne razumem šta to znači.

Ti bi nam bio od koristi u onom odeljenju, kaže debeli. Znaš da je on to aminovao. Možda nije bio tu te noći, ali svakako je to odobrio. Ti to znaš isto kao i ja.

Mršavi momak izgovara ime Peta Bejkera, nonšalantno, izvadiвши prvo pljugu i u isto vreme izbacivši dim. Oholo i važno.

To sam vam ja već rekao, kažem ja.

Dođi u stanicu. Daj izjavu.

Kažu da bih bio od koristi. Sigurni su da ponešto mogu da kažem. Sve to pomaže. Sve se to uklapa u konačnu sliku. Govore kao da su videli to, kao da svi oni zajedno u stanici stvaraju tu konačnu sliku, kao da im je sve jasno. Policijsko remek-delo s Patrikom Haroldom Bejkerom. Onim Bejkerom u centru kao Isusom Hristom, koji je obasjan svetlošću, i s momkom koji sedi s društvom za večerom koji će ga poljubiti i predati policiji, a koji veoma liči na mene.

Mršavi momak gasi cigaretu vrhom svoje velike pajkanske cipele. Kaže: Ispitivaćemo te u svakom slučaju. Uskoro. Ne bih voleo da moram da te tražim unaokolo.

Znate gde možete da me nađete.

Zbrišeš li nam, oštro ćemo te kazniti. Da li si razumeo?

Nećeš to uraditi, zar ne, sinko?

Ja se, majku mu, ne zovem sinko, kažem ja.

Slušaj, dođi kad bude pauza. Čekaću te.

Da li je to on, pitam ja. Ali već znam. Video sam ga pre.

Gledam kako dva zatvorska službenika izvode momka iz kombija. On je u odelu. Glava mu je obrijana. Liči na malog izbacivača koji štrajkuje glađu. Maksov brat je imao običaj da ga zove skotina. On ima lepe tanke brkove, veliko koščato pseće lice, ali su mu oči vrdave. Ni na čemu se ne zadržavaju ni na tren. Penje se uza stepenice sudnice, a onda iznenada, niotkuda, stižu kamere. On ih gleda, smireno, ne otkrivajući im ništa. Oni postavljaju pitanja, a on samo gleda. Njegovi ga čuvari vuku za ruke. Hajde, jedan kaže. On se uopšte ne pomera, možda tri sekunde, a onda pravi pokret kao da udara glavom ženu koja govori u mikrofona, mali pokret, ali jasno je šta znači. Iako je udaljena deset stopa, ona je ustuknula kao da je osetila toplotu njegove glave. Tvrdu, vreću kožu njegove čelave glave. A onda on klima glavom nekom pozadi u gomili smireno, jedno *kako si*, i odlazi gore, između svojih čuvara, kroz ista vrata kao i svi ostali.

Da li će odricati krivicu?

Oni klimaju glavom.

I?

Bez problema, sinko, bez problema. DNK, sećaš se? Držimo ga u šaci.

Kako stoje stvari s Bejkerom?

Oni su se zgledali. Onaj tihi me hvata za rame i okreće me. Pokazuje na zgradu u bočnoj ulici. Stambena zgrada. Vidiš ono, kaže. Znaš kome pripada? Naš Pet napreduje krupnim koracima. On je ugledni biznismen mada se to na prvi pogled ne bi reklo.

Ja razmišljam: jednom sam spavao u toj zgradi, davno kada smo uspeli da uđemo unutra kroz razbijen prozor okrenut prema stepenicama koje vode do sobe na spratu. Možda nas petorica-šestorica, baš smo se uradili. Zapalili smo vatru

delovima nameštaja. Mislim da smo imali neku drogu koja nam je donela olakšanje i osećaj smisla u trajanju od nekoliko sati. Ko su bili ostali ne mogu da se setim.

Mogao bi nam učiniti uslugu, sinko.

Ja vrtim glavom. I dalje me opseća sećanje na ljude koje sam nekada verovatno voleo kao braću, kako potpaljuju vatru nogama od stolice i gomilom tapeta. Mogu da osetim miris izgorelog papira. Neko stoji okrenut postrance prema prozoru i govori: Momci, odavde možete da vidite Pravdu. Neko tamo deli pravdu. Neko će da nadrlja.

Postoji zaštita svedoka...

Ne dolazi u obzir. Taj skot je napravio već dovoljno štete mojoj porodici.

Ipak...

Vidim kako mi se osmehuju. Prepoznajem široki velikuđušni osmeh ljudi koji hoće da me kupe i da me prodaju, koji misle da to i mogu da urade. Samo da ponuda bude dobra. Oni hoće da mi pukne glava. Debeli ima prijatno lice. Sigurno ga vole njegova deca, ljudi s kojima igra karte, verovatno je dobro poznat u kraju u kom stanuje i ljudi se s njim osećaju sigurnije. Subotom ide na pričest s tužnim osmehom na licu, zna da se ponaša. Ali ima jedan veštački zub, belji od ostalih, na mestu gde ga je neko jako udario. Vidi se kad se nasmeje. Dodiruje me za rame nežno kao da me voli. Glas mu prelazi skoro u šapat.

Ti si se uhvatio ovog skota. Možeš se uhvatiti i onog mahera isto tako. Ti znaš da je on glavni.

Osveta, sinko, kaže mršavi. Razmisli o tome. Vidi, baš te briga za skota koji je upravo ušao unutra. On je gotov. Razmisli o Bejkeru. Ti znaš isto kao i ja da je on stajao iza toga. Šta kažeš?

Ja ne kažem ništa. Stavljam ruke u džepove. Ne volim što me vide da u po bela dana pričam s ovim ljudima. Pajkani su bolesno zainteresovani za mene. A ja razmišljam o tome da je Pet Bejker bio čudo od deteta, još dok smo bili deca, sve mu je polazilo za rukom. Bio je nadaren.

Mi ćemo se pobrinuti za sve. Uđi sada i reci čoveku svoje ime i daj im do znanja da si došao. Možda su se brinuli zbog tebe. Dođi u stanicu kad bude pauza za ručak. Pričaćemo o tome, znaš na šta mislim? Rešićemo to. Dođi, hoćeš?

I tako sam ušao i saznao za koji sam dan određen, ali imam još dva dana do davanja iskaza. Tužilac razgovara sa mnom. Svet je prepun čekaonica. Sve to proćerdano vreme dok sam čekao da budem prozvan, možda danima, možda nedeljama, sudnice i bolnice i mesta gde je veliki novac odlazio na pogrešne stvari. Kada sam bio dete i kada je trebalo da budem na nekom drugom mestu.

Ja dajem iskaz.

Bio sam odsutan, kažem. A trebalo je da budem tamo.

Imam objašnjenje za to, ali im ga ne govorim. Oni gnjave oko stvari za koje ja ne dajem ni pet para, ali se ne dotiču istine, kristalno jasne istine, koja glasi da sam te noći ja bio na nekom drugom mestu. Branilac me pita da li ja sebe smatram odgovornom osobom i ja kažem: *Sto posto*. On ima plavo odelo koje se sija i traljavu periku kao i svi ostali. Pita me da li sam nekada video optuženog. Jednom, kažem ja. Već sam vam rekao. On verovatno misli da bi ja trebalo da znam optuženog jer smo nas dvojica od Norija, kao da su svi Noriji u srodstvu ili tako nešto, ili se družimo dok čekamo u redu za socijalnu pomoć. Gleda u parče papira. Vozio je gore-dole ispred tvojih vrata, kaže, brojao je kuće. On to kaže kao da niko neće u

to poverovati. Kao da optuženi ne ume da vozi ili kao da ne ume da broji. Kao da će svakog trenutka izvući neki dokaz koji će me potpuno dotući. Kao da je veštak koji svedoči pod zakletvom. Nastavlja dalje. Mislim da mu je dosadno.

Nešto kasnije.

Sedim pozadi i prvi put u toku nekoliko godina nedostaje mi Maks. O'ladi, momče, govorio bi. Jedan pogled i on bi sve shvatio. Imao je njuha da shvati situaciju. Oni se vraćaju s ručka.

Velika glava Peta Bejkera je dve klupe niže, prati suđenje. Ima stvari koje mu idu u prilog.

Vidim da je neko dopisao grafit: PAJKANI SU PEDOFILI; izgrebano je na ogradi ispred mene. Pored toga: VEČITI KRE-TENI.

To neće biti sve, bez obzira na to šta oni kažu. Oni kažu: *Cela istina*, kao da je cela istina dostupna svakome. Svi ljudi koji bi to mogli reći su tu, ali niko ne daje potpun iskaz. Možda nešto nalik na istinu ili bar ne sasvim pogrešno. Ono što bi drugi ljudi mogli da poveruju, ono u šta sam hoćeš da veruješ, ogovaranje i trač i dokazi na osnovu rekla-kazala. Koliko je to san, a koliko samo posledica uzimanja nekog govneteta kome na etiketi nije naveden sastav? Svi imaju više od jedne verzije. Kažeš: *Znam samo ono što sam video*. Kao da je to neka odbrana. Ili tako sam čuo, ili tako nešto. Ali nemoj. Bolje je reći: *Ne mogu o tome da govorim. Potrošio sam godine da sredim misli i postoje stvari o kojima ne mogu da govorim. Stvari koje se ne mogu reći*.

Gledam po sudnici i vidim bleđa lica koja sam nekada dobro poznao, ljude s kojima sam rastao, uvek na rubu događaja, koji čekaju da se nešto desi, ili čekaju novosti. Čuvene

male ljude, svedoke, ljude poznate policiji, ljude koji poriču da su krivi, žrtve, putnike, stanovnike, stanare, očevice, saizvršioce, susede. Na ulici su nevidljivi, ali ovde se pokažu ko su. Kroz visoki prozor zasijalo je sunce i hrastove klupe blešte kao staklo. Stari ljudi u ogrtačima tumaraju po dvorani pričajući, osmehujući se, tvoreći čaroliju. Izgleda kao da se ništa ne dešava, ali u toj gomili nema muškarca ili žene koji ne znaju gde je svemu kraj. Sav se taj haos pomera. Na kraju će ljudi u dvorani odvojiti nešto malo na stranu za starost i svi ostali će se čuditi kako vreme brzo prolazi, došavši do zaključka da je to tako, i bolje je da se na to naviknu, nije to ništa naročito.

Ustaje tužilac.

Sud ima reč, kaže.

Stiska rub ogrtača pesnicom spustivši ruku niz telo. Neko mu dodaje list papira.